

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕПАРТАМЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

пр. Перемоги, 10, м. Київ, 01135, тел./факс (044) 287 89 14, 287 82 12 E-mail: dkp@edu.gov.ua

вд *11.07.17* № *134*

На № _____ від _____

Департаменти (управління) освіти і науки обласних,
Київської міської державних адміністрацій

Навчально-методичні (науково-методичні)
центри (кабінети) професійно-технічної освіти

На виконання наказу Міністерства освіти і науки України від 23.06.2017 р. № 916 «Про впровадження елементів дуальної форми навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників» та з метою забезпечення виконання завдань, визначених Планом (дорожньою картою) упровадження елементів дуальної форми навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітничих кадрів, рекомендуємо для використання примірне Положення про впровадження елементів дуальної форми навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників (додаток 1) та примірний Договір про дуальну форму навчання (додаток 2).

Додаток 1: на 7 арк.

Додаток 2: на 5 арк.

Директор департаменту

М. С. Кучинський

Кравець Ю.І.
278-82-40

Службовий документ

1

134
12

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ У ПРОФЕСІЙНУ ПІДГОТОВКУ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Дуальна форма навчання – практикоорієнтоване навчання, побудоване на підґрунті соціального партнерства, спрямоване на формування нової моделі професійної підготовки кваліфікованих робітників із обов'язковими періодами виробничого навчання й виробничої практики, що проваджується на базі підприємств, установ, організацій, та передбачає зміцнення зв'язків навчання з виробництвом, визначення провідної ролі та підвищення відповідальності роботодавців за якість підготовки робітничих кадрів

Мета впровадження елементів дуальної форми навчання – подолання диспропорції між пропозицією щодо надання освітніх послуг професійно-технічними навчальними закладами та запитами роботодавців щодо структури навчально-виробничого процесу, змісту і обсягу навчальних планів і програм, якості підготовки робітничих кадрів, надання можливості мобільно реагувати на зміни виробничих технологій та модернізувати зміст професійної освіти, враховувати вимоги конкретних підприємств, установ, організацій – замовників робітничих кадрів при організації навчально-виробничого процесу.

Упровадження елементів дуальної форми навчання базується на поєднанні в навчальному процесі професійно-теоретичної та професійно-практичної підготовки в обсягах 30% (40%) теоретичних занять до 70% (60%) практичних занять. Виробниче навчання та виробнича практика здійснюється безпосередньо в умовах виробництва з використанням матеріально-технічної бази та кадрового потенціалу підприємства, що надає можливість учням одночасно з навчанням у професійно-технічному навчальному закладі опановувати обрану професію безпосередньо на виробництві.

Система підготовки кадрів з елементами дуальної форми навчання впроваджується в рамках реалізації дослідно-експериментальної роботи **Всеукраїнського рівня** «Професійна підготовка кваліфікованих робітників з використанням елементів дуальної системи навчання» (наказ Міністерства освіти і науки України від 16.03.2017 р. № 298).

Організація навчально-виробничого процесу з елементами дуальної форми навчання базується на співпраці підприємств, установ, організацій (далі - підприємство) та професійно-технічних навчальних закладів (далі - ПТНЗ), що мають взаємні права і обов'язки, які регулюються тристороннім договором між підприємством, професійно-технічним навчальним закладом та здобувачем професійно-технічної освіти (далі - учнем).

II. ПІДПРИЄМСТВО

Підприємство (за згодою) на основі договору з професійно-технічним навчальним закладом про впровадження елементів дуальної форми навчання забезпечує організацію виробничого навчання та виробничої практики для якісної підготовки кваліфікованих робітників відповідного кваліфікаційного рівня за визначеною професією. Підприємство забезпечує навчально-виробничу базу (навчально-виробничі дільниці) для проходження учнями виробничої практики та виробничого навчання, закріплює майстрів-наставників за учнями на виробничих місцях, надає можливість учням та педагогічним працівникам опанувати сучасні виробничі технології, сприяє стажуванню учнів та педагогічних працівників ПТНЗ, створює належні умови для роботи майстрів-наставників, бере активну участь у формуванні змісту навчальних програм та структури навчально-виробничого процесу, розробленні навчально-плануючої документації, здійсненні вихідного контролю знань та умінь учнів.

Підприємство передбачає в перспективних планах соціально-економічного розвитку та колективних договорах заходи щодо зміцнення матеріально-технічної бази для забезпечення комфортних умов навчання, праці, побуту та відпочинку учнів та майстрів-наставників на підприємстві.

Основні напрямки співпраці підприємства і навчального закладу передбачають:

- підготовку за галузевим спрямуванням кваліфікованих робітників, що відповідають вимогам сучасних виробничих технологій і потребам конкретного виробництва;
- прогнозування потреби підприємства, галузі, регіонів підготовки, перепідготовки й підвищенні кваліфікації робітничих кадрів;
- формування й управління професійними компетенціями (визначення та опис компетенцій, планування графіку навчання, розвитку персоналу і створення нових робочих місць).

ПРАВА ПІДПРИЄМСТВА

1. Враховувати при формуванні бюджету кошторисні призначення для модернізації навчально-виробничої бази навчально-виробничих дільниць для забезпечення якісної професійно-практичної підготовки учнів ПТНЗ.

2. Брати участь у моніторингу потреб регіонального ринку праці у професійних кваліфікаціях з урахуванням власних інтересів та розвитку галузі.

3. Брати участь спільно з ПТНЗ у розробленні експериментальних навчальних планів і програм підготовки майбутніх кваліфікованих робітників. Формувати спільно з ПТНЗ графік навчального процесу для впровадження елементів дуальної форми навчання.

4. Брати участь у розробленні професійних та освітніх стандартів, формувати вимоги до професійних компетентностей майбутніх фахівців.

5. Укладати договори між підприємством, ПТНЗ та учнями з метою забезпечення якісної професійно-практичної підготовки учнів.

запровадження механізмів стимулювання ефективної праці учнів та їх наставників, сприяння працевлаштуванню випускників ПТНЗ.

6. Сприяти навчанню учнів ПТНЗ насучасному навчально-виробничому обладнанні, оволодінню ними інноваційними виробничими технологіями.

7. Здійснювати обмін інформацією з ПТНЗ щодо прийнятих управлінських рішень з кадрових питань, внесення змін у нормативно-правові акти з питань підготовки кадрів в умовах виробництва.

ОБОВ'ЯЗКИ ПІДПРИЄМСТВА

1. Надавати робочі місця учням для проходження виробничого навчання та виробничої практики, забезпечувати виконання програм виробничого навчання і практики.

2. Призначати відповідального працівника, який здійснює загальне керівництво професійним навчанням учнів ПТНЗ на підприємстві відповідності до вимог робочих навчальних планів і програм професійної підготовки.

3. Організовувати навчання-інструктаж учнів з охорони праці перед початком навчання на підприємстві та здійснювати періодичну перевірку їх знань з охорони праці.

4. Забезпечувати проведення виробничого навчання та виробничої практики учнів ПТНЗу провідних цехах, на робочих місцях, які оснащені сучасною технікою з новітньою технологією і високим рівнем організації праці, в складі бригад під керівництвом досвідчених майстрів-наставників.

5. Контролювати дотримання правил внутрішнього трудового розпорядку, встановлених на підприємстві.

6. Передавати (за можливістю) безоплатно ПТНЗ необхідне устаткування, обладнання, машини, механізми, транспортні засоби, інструменти, інвентар з метою зміцнення матеріально-технічної бази навчального закладу.

7. Забезпечувати (за можливості) учнів спеціальним робочим одягом, взуттям та іншими індивідуальними засобами захисту за встановленими нормами для відповідних штатних працівників підприємства.

8. Здійснювати оплату праці учнів відповідно до обсягів виконання практичних завдань, випуску реальної продукції виробництва.

9. Складати виробничі характеристики учнів після завершення виробничої практики із зазначенням рекомендованого рівня кваліфікації.

10. Надавати заявки на підготовку кадрів ПТНЗ у розрізі професій і рівнів кваліфікації, виходячи з потреб виробництва.

11. Працевлаштовувати на базі підприємств (за наявності вільних робочих місць) випускників, які здобули професійну кваліфікацію за дуальною формою навчання.

12. Укладати трьохсторонні договори з учнем і ПТНЗ, що передбачають надання оплачуваних робочих місць для виробничої практики та працевлаштування.

13. Брати участь у роботі з професійної орієнтації молоді на робітничі професії.

II. ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД

Упровадження елементів дуальної форми навчання у навчально-виробничий процес ПТНЗ запроваджується з метою забезпечення відповідності змісту професійної освіти, визначеного державними стандартами професійно-технічної освіти, вимогам сучасного виробництва, інноваційним технологічним процесам та технічному забезпеченню.

Навчальний заклад на основі державних стандартів професійно-технічної освіти з конкретних професій розробляє навчальні плани та програми, використовуючи для оновлення змісту навчальних програм 20% варіативного компоненту змісту освіти, формує графік навчально-виробничого процесу із врахуванням потреб та виробничих інтересів підприємства. Навчання проводиться за робочими планами й програмами, погодженими з роботодавцями та затвердженими в установленому порядку.

Навчальний процес з елементами дуальної форми навчання включає 3 основних етапи:

- опанування базовими знаннями, уміннями та навичками, що здобуваються в стінах навчального закладу на початку навчального процесу, та включає теоретичну підготовку та виробниче навчання у навчально-виробничих майстернях навчального закладу;
- професійно-теоретична підготовка, яка здійснюється на базі навчального закладу на початку кожного кваліфікаційного рівня або навчального модуля з метою вивчення нових тем та програм;
- професійно-практична підготовка, що проваджується в умовах виробництва та включає виробниче навчання й виробничу практику і забезпечує опанування учнями професійного компоненту змісту освіти.

Побудова графіку навчального процесу може бути багатоваріативною та формувати навчальні компоненти у залежності від особливості діяльності підприємства, складності в опануванні професійних кваліфікацій, врахування сезонних факторів для певних професій тощо.

Професійно-практична підготовка проводиться на виробничих об'єктах підприємств-замовників кадрів для забезпечення здобуття сучасних професійних компетенцій і спрямовується на закріплення, розширення, поглиблення і систематизацію знань, умінь і навичок, отриманих при вивченні спеціальних дисциплін, формування й закріплення практичного досвіду.

Для якісної організації практичного навчання за кожним учнем закріплюється наставник з числа працівників даного підприємства. Контроль за отриманими практичними знаннями та навичками здійснюється керівником практики, призначеним ПТНЗ, майстром виробничого навчання даної навчальної групи та майстром-наставником, закріпленим за учнем із числа кращих працівників-виробничників. За підсумками контролю виставляється оцінка, яка фіксується в журналі практичного навчання. Підсумком

практичного навчання є захист звіту про проходження виробничої практики із наданням заповненого щоденника про проходження виробничої практики та виробничої характеристики (з підписами керівника та майстрів-наставників з виробництва).

ПРАВА ПТНЗ

1. Заклювати тристоронні договори для впровадження елементів дуальної форми навчання з підприємствами, установами, організаціями та учнями, що здобувають робітничі професії.

2. Вносити спільно з роботодавцями зміни до структури навчально-виробничого процесу, змісту професійної підготовки, графіку проходження професійно-практичної підготовки за умови дотримання діючих нормативно-правих актів у сфері освіти та погодження і затвердження робочих навчальних планів в установленому порядку.

3. Призначати відповідального керівника(куратора)для організаціїта контролю за здійсненням професійно-практичної підготовки в умовах виробництва.

4. Визначати посадові обов'язки майстрів виробничого навчання, закріплених за навчальними групами, у яких запроваджуються елементи дуальної форми навчання.

5. Погоджувати кандидатури майстрів-наставників, що призначаються підприємством для проведення виробничого навчання та виробничої практики.

6. Видавати спільно з підприємством сертифікат, що підтверджує рівень професійної кваліфікації учня, за умови успішного опанування практичного розділу навчальної програми.

7. Ініціювати оновлення матеріально-технічної бази, технічного забезпечення навчально-виробничих дільниць та навчально-виробничих майстерень ПТНЗ, покращення соціально-побутових умов праці учнів та майстрів-наставників перед керівництвом підприємства.

ОБОВ'ЯЗКИ ПТНЗ

1. Вчасно реагувати на рекомендації й пропозиції підприємств-партнерів щодо удосконалення форм і методів організації виробничого навчання та виробничої практики.

2. Дотримуватисьдержавних стандартів професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників.

3. Здійснювати контроль за умовами праці таоплатою праці учнів під час виробничої практики учнів.

4. Сприяти матеріальному стимулюванні підприємством якісного виконання виробничих завдань учнями, ефективної роботи керівниківвиробничої практики тамайстрів-наставників.

5. Формувати нові професійні компетентності майбутніх робітників, психологічну готовність працювати в колективі, виховувати лідерські якості, навчати основам підприємницької діяльності.

6. Забезпечувати належну якість професійно-теоретичної підготовки учнів відповідно до вимог сучасних технологічних процесів із врахуванням запитів роботодавців.

III. ЗДОБУВАЧ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

Здобувачі професійно-технічної освіти є важливим складником упровадження елементів дуальної форми навчання у навчально-виробничий процес. Надання можливості учням ПТНЗ опанувати сучасні виробничі технології безпосередньо в умовах виробництва сприяє підготовці кваліфікованих робітничих кадрів відповідно до вимог сучасного виробництва, забезпечує високий рівень працевлаштування випускників професійно-технічних навчальних закладів.

ПРАВА УЧНІВ

1. Обирати місце проведення професійно-практичної підготовки відповідно до переліку підприємств, що надали згоду на участь у впровадженні елементів дуальної форми навчання у навчально-виробничий процес.

2. Бути відповідальною стороною при укладанні тристороннього договору щодо умов проходження виробничої практики та виробничого навчання в умовах виробництва, переважного права на подальше працевлаштування.

3. Отримувати відповідну оплату праці за виконаний обсяг робіт за період виробничої практики.

4. Отримувати додаткові винагороди та соціальні пільги, передбачені для працівників Підприємства.

5. Після завершення навчального процесу та терміну дії тристороннього договору за наявності пропозиції від Підприємства укласти з Підприємством трудовий договір.

ОБОВ'ЯЗКИ УЧНІВ

1. Відвідувати заняття і виконувати виробничі завдання в рамках вимог державного освітнього стандарту з конкретної професії відповідно до графіку навчально-виробничого процесу.

2. Виконувати настанови майстрів виробничого навчання та наставників, призначених Підприємством, що стосуються процесу навчання і виробничого процесу, для набуття професійних кваліфікацій відповідного кваліфікаційного рівня.

3. Сумлінно ставитися до опанування програми професійно-практичної підготовки за обраною професією.

4. Дотримуватися під час навчання вимог Статуту, правил внутрішнього розпорядку та інших нормативних актів, що діють на Підприємстві, в тому числі у сфері охорони праці, дбайливо та ощадливо ставитися до майна Підприємства.

5. Працевлаштовуватись після завершення навчання за умови наявності вакансій на роботу на Підприємство (за згодою сторін).

Директор департаменту

М. С. Кучинський

ДОГОВІР ПРОДУАЛЬНУ ФОРМУ НАВЧАННЯ

Заклад професійно-технічної освіти _____, далі «Заклад», в особі директора _____, що діє на підставі Статуту, та підприємство (організація, установа) _____, іменоване надалі «Підприємство», в особі директора _____, діючого на підставі Статуту (Положення) та учень _____, надалі «Учень», разом іменовані «Сторони», уклали цей договір про наступне.

1. ПРЕДМЕТ ДОГОВОРУ

1.1. Заклад і підприємство зобов'язуються спільно організувати і впроваджувати елементи дуальної форми навчання професійно-практичну підготовку учня, що навчається за професією _____.

1.2. У цьому договорі Сторони в своїх взаєминах керуються нормами чинного законодавства України сфері професійно-технічної освіти.

1.3. Метою впровадження елементів дуальної форми навчання є підвищення якості підготовки професійної складової державного стандарту професійно-технічної освіти відповідно до вимог навчальних планів і програм з професійно-практичної підготовки з професії _____, а також надбання ним практичних навичок роботи у Закладі професійно-технічної освіти та на базі підрозділів Підприємства.

2. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ СТОРІН

2.1. **Заклад професійно-технічної освіти зобов'язується:**

2.1.1. Розробляти та погоджувати з Підприємством графік навчального процесу та програми з теоретичної та професійно-практичної підготовки, що здійснюються на основі дуальної форми навчання, строки проведення професійно-практичної підготовки на базі Підприємства, основні напрямки діяльності учнів під час проходження виробничого навчання та виробничої практики на базі Підприємства.

2.1.2. Своєчасно, не пізніше, ніж за два тижні до початку виробничого навчання та виробничої практики, інформувати Підприємство про календарні терміни проведення навчання на базі Підприємства, а також додаткову інформацію за запитом Підприємства.

2.1.3. Закріпити за Підприємством відповідального працівника Закладу – куратора, що забезпечує організацію та контролює виконання навчальних планів і програм, та майстрів виробничого навчання, що відповідають за організацію робочих місць для учнів та якість професійної підготовки.

2.1.4. Забезпечувати Учня відповідним рівнем теоретичних знань, навчально-методичною літературою та матеріалами відповідно до цілей завдань професійної підготовки.

2.1.5. Забезпечувати загальнопрофесійну підготовку, первинний інструктаж Учня, що направляється на навчальну та виробничу практику, вивчення та дотримання ним правил технічної експлуатації виробничого обладнання, правил безпеки життєдіяльності, охорони праці та інших норм.

2.1.6. Надавати працівникам Підприємства – керівникам навчальної та виробничої практики Учні, своєчасну методичну допомогу в проведенні навчально-виробничої практики.

2.1.7. Забезпечити Учня щоденником навчально-виробничої практики, індивідуальними завданнями для виконання програми професійного навчання.

2.1.8. Забезпечити проведення виробничого іспиту (пробних кваліфікаційних робіт) за результатами дуального навчання, який є невід'ємною частиною виробничої практики на Підприємстві.

2.2. Підприємство зобов'язується:

2.2.1. Розподілити Учня на робоче місце і закріпити за ним наставника з числа найбільш досвідчених кваліфікованих фахівців Підприємства для проведення освітньої діяльності на базі Підприємства відповідно до програми дуального навчання, а також забезпечити оволодіння практичними навичками і прийомами у процесі трудової діяльності.

2.2.2. Ознайомити Учня зі статутом, правилами внутрішнього трудового розпорядку Підприємства, правилами поведінки на робочих місцях і на території Підприємства, санітарними, протипожежними, іншими загальнообов'язковими нормами і правилами, проводити інструктажі з охорони праці.

2.2.3. Надавати Учні справне устаткування, інструменти, технологічні карти, описи, схеми і робочі матеріали, необхідні для засвоєння зазначеної в цьому Договорі професії.

2.2.4. Забезпечити Учня під час навчання харчуванням, спеціальним одягом (формою) відповідно до чинних нормативів.

2.2.5. Забезпечити (за згодою) виплату Учні додаткової стипендії.

2.2.6. Залучати Учня виключно на роботи, що відповідають програмам професійно-практичної підготовки.

2.2.7. Вести контроль за відвідуванням Учніем занять на Підприємстві.

2.2.8. Прийняти на навчання Учня в строки, узгоджені з Закладом професійно-технічної освіти.

2.2.7. Надавати Учнію доступ до практичних матеріалів і виробничих процесів, за винятком інформації, що становить таємницю.

2.2.8. Здійснювати контроль за виконанням Учніем правил внутрішнього трудового розпорядку на Підприємстві, розподілу та своєчасного переміщення, ротації Учня по цехах і відділам Підприємства.

2.2.9. Своєчасно оплачувати працю працівників Підприємства, що залучаються до навчального процесу на базі Підприємства.

2.2.10. Сприяти незалежній оцінці якості професійної підготовки Учня. Брати участь у проведенні підсумкової атестації випускних груп, незалежному оцінюванні рівня професійної підготовки та присвоєння кваліфікації випускникам.

2.2.11. Здійснювати по завершенню навчання відбір Учнів на роботу на Підприємстві (за згодою сторін).

2.3. Учень зобов'язується:

2.3.1. Відвідувати заняття і виконувати завдання в рамках вимог державного освітнього стандарту з конкретної професії, що визначаються майстром виробничого навчання та наставником, сумлінно ставитися до опанування програми професійно-практичної підготовки за обраною професією.

2.3.2. Дотримуватися під час навчання Статуту, правил внутрішнього розпорядку та інших нормативних актів, що діють на Підприємстві, в тому числі у сфері охорони праці, дбайливо та ощадливо ставитися до майна Підприємства.

2.3.3. Працевлаштуватись по завершення навчання на роботу на Підприємство (за згодою сторін).

2.3.4. Виконувати вказівки майстра виробничого навчання, наставника, що стосуються процесу навчання і виробничого процесу.

3. ПРАВА СТОРІН

3.1. Права Закладу професійної освіти:

3.1.1. Здійснювати контроль за проходженням професійно-практичної підготовки за дуальною формою навчання на Підприємстві.

3.1.2. Направляти викладачів фахових дисциплін для стажування на Підприємство,

3.2.Права Підприємства:

3.2.1. Застосовувати до Учня під час навчання матеріальне та моральне стимулювання за якісні показники навчання чи заходи дисциплінарного впливу при порушенні правил трудового розпорядку.

3.2.2. Вносити пропозиції про можливе працевлаштування Учня на виробництві після закінчення Закладу професійно-технічної освіти.

3.2.3. Вносити пропозиції щодо оновлення змісту навчальних планів і програм, графіку навчально-виробничого процесу,(варіативний компонент змісту освіти) із врахуванням вимог професійних стандартів.

3.2.4. Брати участь у державній кваліфікаційній атестації та кваліфікаційному іспиті (пробні кваліфікаційні роботи) для незалежного оцінювання професійних компетентностей Учнів.

3.2.5. Видавати сертифікати Учню при оволодіння ним додатковими компетентностями.

3.3. Права Учня:

3.3.1. Після завершення навчального процесу та терміну дії тристороннього договору за наявності пропозиції від Підприємства в строк _____ укласти з Підприємством трудовий договір.

3.3.2. Отримувати додаткові винагороди та соціальні пільги, передбачені працівникам Підприємства.

4. ТЕРМІН ДІЇ ДОГОВОРУ

4.1. Цей Договір набуває чинності з моменту його підписання Сторонами і є безстроковим доти, поки одна із Сторін не виявить ініціативу щодо його розторгнення.

4.2. Договір може бути достроково розірваний за згодою Сторін або на вимогу однієї із Сторін у порядку і на підставах, передбачених чинним законодавством України.

4.3. Додаткові умови та зміни до Договору розглядаються Сторонами у десятиденний термін і оформляються додатковими угодами в письмовій формі. Доповнення до Договору є його невід'ємною частиною з моменту підписання Сторонами.

5. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СТОРІН

5.1. Сторони несуть відповідальність за невиконання своїх зобов'язань за цим Договором відповідно до законодавства України.

5.2. Сторони звільняються від відповідальності за невиконання зобов'язань за цим Договором, якщо це стало наслідком обставин непереборної сили.

6. ІНШІ УМОВИ

6.1. У всьому іншому, що не передбачено умовами цього Договору, Сторони керуються чинним законодавством України.

6.2. Усі суперечки та розбіжності, які можуть виникнути у зв'язку з укладанням, тлумаченням, виконанням та розірванням цього Договору, підлягають вирішенню шляхом переговорів між Сторонами.

6.3. Договір складений у 3-х (трьох) примірниках, які мають однакову юридичну силу, по одному примірнику для кожної із Сторін.

7. Юридичні адреси та реквізити сторін:

<i>Підприємство</i>	<i>Заклад професійної освіти</i>	<i>Учень</i>

Директор департаменту М. С. Кучинський